

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Vitæ S. Ferdinandi, Regis Castellæ Et Legionis, Ejus Nominis Tertii

Papebrochius, Daniel

Antverpiæ, 1684

Cap. I. Alphonsi R. Castelle, qui Sancto avus maternus, res gestæ &
obitus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42333

eum lætitia & solenni processione receptus sit ab Episcopis & Clero. Num. 183*

LXXI Ubi exponuntur labores, quos Rex cum suis exantlavit in obsidione Hispalensi, & ratio castrorum ejus describitur. 184

LXXII Ubi initur ratio temporis, quo Hispalim Rex Fernandus obsedit; ipsiusque urbis ac nationis Castellanae supra alias omnes excellentiae declarantur. 185

LXXIII Quomodo Rex Fernandus magnis redditibus dotaverit Ecclesiam Hispalensem, & Archiepiscopum atque Canonicos instituerit. 187

LXXIV De tempore, quod Rex Fernandus impendit acquirendae toti Andaluzae: & quomodo mare trajicere voluerit. 211*

LXXV Quomodo nobilis Rex Fernandus tempore mortis suae receperit sancta Sacramenta, cum magna humilitate & devotione: item quomodo advocatis coram se filiis extrema monita dederit. 215

LXXVI Quomodo Rex Fernandus expiraverit, sancto sine vitam concludens, & animam Deo creatori reddens. 218

LXXVII De planctu & sepultura sancti Regis. 219

Atque hic finitur Chronica Sancti Regis Don Fernandi, hoc nomine tertii, qui debellavit & obtinuit Hispalim ac totam Andaluzaem, quam amiserat Rex Rodericus, Gothorum Regum ultimus. Fuit autem impressa Vallisoletii in aedibus Sebastiani Martinez juxta S. Andreae, absolutaque impressio est die quarto mensis Augusti, anno millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto.

Placet autem ad faciliorem intellectum totius sequentis historiae, expeditiones bellicas Sancti complexae, tabellam proponere geographicam earum provinciarum, quas suo imperio ille tenuit.

CAPUT I.

Alphonfi Regis Castelle, qui sancto Regi avus maternus fuit, res gestae & obitus.

REX Alphonfus, qui obtinuit victoriam dictam de las Navas de Tolosa, fuit filius Regis Sancii cognomine Desiderati; & nepos Regis Alphonfi, appellati Imperatoris Hispaniarum. Nobilis iste Rex Alphonfus coepit regnare a quarto anno aetatis suae *a*, & regnavit annis quinquaginta tribus; habuitque uxorem D. Alienor filiam Regis Angliae, ex qua genuit D. Henricum, qui post ipsum regnavit: & D. Ferdinandum *b*; & D. Berengariam, Legionensem Reginam; & D. Alienor *c*

D 2 Regi-

Ferdinandi avus maternus Alphonfus.

Reginam Arragoniæ; & D. Urracam, Reginam Portugalliæ; & D. Blancam, Reginam Franciæ, quæ fuit mater S. Ludovici Regis; & D. Constantiam, quæ fuit Abbatiſſa monaſterii de las Huelgas, quod Rex pater ſuus fundavit Burgis, ſicut infra dicemus.

d *inſtitutor Equitum S. Jacobi,* 2 Idem nobilis Rex inſtituit Ordinem *d* Equitum S. Jacobi, cujus Caput juſſit reſidere in oppido Ucles; deditque hujus Ordinis Equitibus pro teſſera ſanguineum gladium, in memoriam victoriarum & ſanguinis Maurici per eos effuſi. Ut autem terra habitaretur defendereturque contra Mauros, deduxit colonias ſecundum ripam Tagi & per montem Ocaniæ: quem tractum, una cum montibus Orejæ & caſtello Mora, aliisque locis & oppidis, dicto Ordini tradidit poſſidendum. Quia autem pater ſuus Rex Sancius Abbatii Fiterienſi Ordinis Ciſterciensis dedit Calatravam, confirmavit eidem ipſam poſſeſſionem, & exaltavit Militiam iſtius Ordinis, dando eidem multa loca & oppida, per quæ ipſa Religio valde crevit & ſublimateſt, ad Dei gloriam & Coronæ Regiæ ornamentum.

Palentia urbis & academia fundator ac monaſterii Burgenſis, 3 Proſequens autem bene cœpta, ædificavit civitatem Palentiam, incolis eo deductis, fecitque in ea eccleſiam Cathedralem, ornans eam mitra & Episcopopo *e*. Similiter ædificavit monaſterium de las Huelgas *f* Burgis, in quo poſuit monachas, nobilium filias, dotans ipſum multis fundis: & juxta illud erexit hoſpitale, quod ſimiliter dotavit ad pauperum receptionem. Et quia in Hispaniæ regnis non parum defece- rant ſcientiæ, propter Mauros qui totam fere regionem occupabant; ſancto ſuo deſiderio impuſus Rex, Palentiæ conſtituit Studium univerſale, viros eruditos ac litteratos accerſens è Francia & Italia, ut ſubditis ſuis illas prælegerent: quod Studium diu *g* in Caſtella floruit.

circa Areos victus à Mauris 4 Poſtea cum bellum Mauricum continuaretur, quidam Maurorum Alarabum Rex, Miramolinus nomine,

mine, ex familia Almohadarum, venit cum maxima suorum multitudine: cui obviam processit Rex cum suis circa *h* Arcos: sed quia Mauri erant longe plures numero, velut locustæ; profligatus est, ægreque ac violenter à suis quibusdam Equitibus extractus è campo, in quo velut miles generosus mori decreverat: deinde vero nullum suscepit gaudium, priusquam rediret ad ultionem sumendam. Ut autem tam Equites suos quam reliquam omnem armigeram gentem exerce- ret ad pugnam; edixit ut dimitterent vestes pretiosas & aurifrigia aliosque superfluos ornatus, utque eorum pretium impenderent armis: quam enim displicebat Deo inanis ille luxus, tam placituras expensas factas in comparando contra Mauros belli instrumento.

5 Hunc in modum præparatis rebus exivit ad bellum, & in regionem Maurorum ingressus est trans fluvium Xuecar *i*, occupavitque multas villas atque oppida, spolians & occidens plurimos Mauros. Paulo post venit Toletum; ibique copiosum militem colligens, cum exercitu suo egressus est, occupavitque Calatravam atque alia oppida, donec pervenit usque ad fauces Muladarii / supra las Navas de Tolosa *k* ubi obtinuit celebrem victoriam à dicto loco nuncupatam, in qua feruntur occubuisse usque ad ducenta Maurorum millia, & dumtaxat viginti quinque Christiani; unde hodieque ibi inveniuntur plurimæ cuspides ferreæ lancearum ac sagittarum, fræna equestris, aliaque similia ingentis prælii monumenta; adeo ut manente ibidem Rege cum exercitu, totis duobus diebus non aliis lignis ad ignem usi sint, quam hastis sagittisque confractis, sicut scribit Archiepiscopus Toletanus Rodericus, testis oculatus. Commissum fuit hoc prælium die lunæ xvi Julii, anno Incarnationis Dominicæ MCCXIII. *16 Julii 1213.*

6 Inde porro Rex progrediens obtinuit Ubedam, Vilches, *m* Vaños, Tolosam, & Castrum-Ferral, aliaque loca plurima, quæ usque hodie remanent sub po-

Et post famem publicam ut cumque levata

testate Christianorum, cum magno gloriæ suæ regni ac fidei Catholicæ incremento, tempore Apostolici Romani Innocentii Tertii. Post eum annum, divino id agente iudicio, cessarunt pluvie per totam Hispaniam, & vehemens regionibus fames incubuit propter siccitatem; adeo ut multi morerentur per plateas, quibus nec suppetebat quod comederent, nec ab aliis præberi poterat. Quare tam Rex quam Prælati ac Nobiles largas erogarunt elemosynas: sed annonæ caritas tanta erat, ut non solum deficeret panis, verum etiam aves & pecora; quia propter siccitatem deerat palea & fœnum, neque in agris quidquam virore reperiebatur.

moritur 17 Sept. 1214.

7 Inter hæc nobilis iste Rex Placentiam tendens infirmari cœpit in via, venitque Arevalum, & mortuus est anno suæ ætatis quinquagesimo octavo, quorum quinquaginta quatuor regnavit, anno autem Domini MCCXIV, die XXIII Septembris: sepultusque est Burgis in monasterio de las Huelgas, quod fundavit; tanto sui relicto desiderio apud omnes, ut nunquam oblivioni danda sit gloria bonitatis suæ: imprimis autem filia ejus Berengaria eum luxit, tantopere hac morte affligens sese, ut & ipsa ad vitæ discrimen deducta fuerit.

ANNOTATA.

a Era 1198. inquit lib. 7 cap. 15 Toletanus, id est anno Christi 1160. Et trimus, inquit, successit.

b Si alia potiora argumenta non suppeterent de reata Blanca, quam quod hic quarta nominetur, parvi sane id facerem: quia apparit inter filios quoque ordinem ætatis neglectum, cum Ferdinandus primogenitus fuerit, octo minimum annis ante Henricum natus, sed patri præ mortuus an. 1211.

c Ita nomen hoc scribitur Toletano, Hispanice Leonor, quod multis Eleenora redditur.

d De tribus Ordinibus Militariis, S. Iacobi, Calatravæ, & Alcantaræ insignem librum scripsit Franciscus Carus de Torres, editumque Madriti an. 1629.

e Antiquior Urbis ac Sedis hujus instauratio est, Et Regi Sancto Patri Aldephonsi adscribenda, probatur ex diplomate Regis Era 1177 signatis, translato illuc ab Ovæno Episcopatu ad bene notum Pontic.

f Ita passim, quando ex Hispanico reddendum quid erit, Hispanice nomina locorum hominumque retinimus: posset alias Monasterium

deliciarum verti, scilicet spiritualium: sunt enim Huelgæ, viridaria & domus recreationi & quieti comparata. Toletanus passim & simpliciter appellat monasterium Regale, vel S. Mariæ Regalis; de quo ejus & Academia fundatione agit lib. 7 cap. 33 & 34: fuit autem Ordinis Cisterciensis. Marianna Hispanam vocem Latina forma donans, Olcas vocat.

g Academia Palentina multum celebratur propter S. Dominicum, Ordinis Predicatorum auctorem, qui ex illa prodit. Alphonsus Garcias Matamori an. 1553 opusculum scripsit de Academiis Hispaniæ, sed conditam ait ab eo quo scribebat tempore annis circiter 380, ergo circa annum Christi 1173. Atqui tunc necdum natus Ferdinandus erat, multo minus ejus filius, quem ipse Academic conditorem facit, pro nepotem scilicet loco proavi accipiens. Quando autem deserit esse non addit.

h Alarcurim appellat Toletanus, a quo de clade hic accepta à Christianis lib. 7 cap. 29, ascribit eam

Ere 1233, qui nobis est annus 1195. i Toletano Sucaris cap. 36, ubi de hujus belli apparatus.

k Vide hac de re lib. 8 cap. 6, & reliquam celeberrimæ pugne ac victorie historiam lege.

l Toletano, Mansio in radice montis de Muradal; Hispanice, Puerto de Muladar; eo scilicet sensu, quo Portus siccos gens illa appellat, quasvis Angustias montium.

m Eidem Bilche & Balnea: Uberta autem cum Beatia, vulgo Baëza, licet hic prius nominata, posterius tamen capta fuerunt, ut patet legenti lib. 8 cap. 12.

n Hactenus historiam Aldephonsi IX, ex Roderico Toletano, compendio sumptam habes, ut est in Chronica nostra: nunc ipsamet Roderici verba, id est totum librum octavum consequenter accipe, capitibus nonnullis ex Chronica additis interpolandam; quandoquidem auctor Chronicæ, in iis que à Roderico accipere potuit, dumtaxat interpretom egit.

CAPUT II.

Henrici pueri breve regnum in Castella, sub Alvaro Comite & sorore Berengaria, Sancti matre.

EO igitur jam sepulto, filius ejus Henricus parvulus & heres à Pontificibus & Magnatibus, universo Clero Te Deum laudamus cantante, ad regni fastigium elevatur. Undecim annorum erat cum regnare cœpisset, & duobus annis & decem mensibus regnavit. Verum post mortem Regis nobilis, viginti quinque diebus transactis, Alienor uxor ejus fuit rebus humanis exempta. Hæc erat Henrici Regis Angliæ filia, pudica, nobilis & discretæ, & sepulta est in prædicto monasterio jux-

CAP. I.
Alphonsi
Regis duodecimi filius
Henricus,